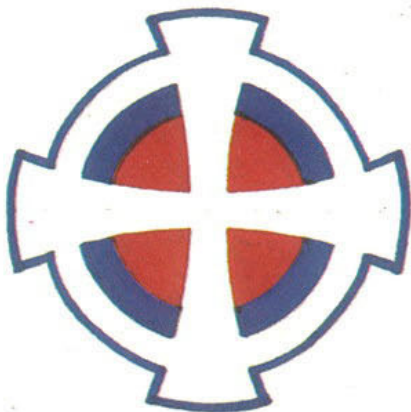

Нови иконостас храма Светих апостола Петра и Павла у Грошници

(Фото Слава, Станово, Д. Шубакића 70)

ЕПОТА НАЦИОНАЛНИХ СИМВОЛА ДЕО ЈЕ КУЛТУРНОГ ЛИКА
АРОДА. Када је у прошлом броју „Каленића“ (1-2/1991) изишао,
з цртеже, краћи текст о старим српским симболима (с. 8-9 и 11)
остављена су нам питања у вези са неким појединостима тра-
диционалних српских инсигнија. Она би се могла отприлике
вако формулисати:

— Дали наша заставица треба да буде само тробојка, или тробој-
ка са амблемом — крстом и оцилима?

— Каква је симболика оцила (огњила) у српском грбу и какав
им је аутентичан облик?

— Шта представља двоглави орао?

— Да ли грб — двоглави орао — треба да буде на штиту?

— Да ли је венац око грба постојао и у старим српским гр-
бовима?

— Откад потиче лозинка: Само слога Србина спасава?

У овом броју, у напису „Симболика древних српских знаме-
ња“, настоји се да се пружи сажет одговор на та питања.

Повратак исполина

Хаџи Недељко Кангрџа

Отпао је Запад од Христа, и сав му је живот без благослова. Сав му је живот рат против Христа. Он је сваки дан побеђен, али он то не види. Све мисли крив му је човек... Од јутра до мрака он ратује против Христа, и поражен мучи се у задобијеним ранама.

Мали
Богомиласки

КѢНОН

Господъ и Спасъ нашъ
Іисусъ Христъ

Ово је мој једини
одговоръ на лепо
писмо брата Димитрија
Друго не знам и не умем
нека Господ простити.

На благословскіе
братъ Димитрију
исписао
† Еп. Николај

Исусе мој све добро моје
Ангели свети песму ти воје
Нека ти воје и срце моје
Исусе мој -

животно мој
дихање моје
светлост моја
и сила моја

Исусе мој -
љубави моја
мудрости моја
светице моја
одеће моја
и храно моја

Исусе мој све добро моје
Ангели свети песму ти воје
Нека ти воје и срце моје
Исусе мој -

веселје моје
надање моје
жељаве моје
сањање моје

Исусе мој -
небо звездако
поле цветано
изворе сласи
и реко меда
зеница ока
срце у срцу

Исусе мој -

истину моја
и правдо моја
милост моја
и слава моја

Исусе мој -
одмор мој
и покоје мој
и мир мој
тишину моја
радост моја

Исусе мој -
сва чесна моја
похвало моја
кривости моја

кривости моја
величости моја

Исусе мој све добро моје
Ангели свети песму ти воје
Нека ти воје и срце моје
Исусе мој -

уштитељу мој
спаситељу мој
исцелитељу мој
искупитељу мој
утешитељу мој
хранитељу мој
братитељу мој
украшитељу мој
вакритељу мој
вознеситељу мој

Исусе мој све добро моје
Ангели свети песму ти поје
Нека ти поје и срце моје
Исусе мој -

сва срећа моја
милико моја
лепошћо моја
красото моја
доброшћо моја
храброст моја
мислито моја
победо моја

Исусе мој -

висинко моја
дубинко моја
ширинко моја

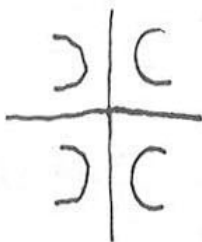
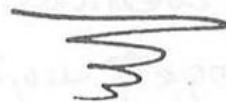
Исусе мој -

женице мој
таситру мој
судино мој
и царе мој
и божне мој

помиљуј на грѣшната

Исусе мој све добро моје
Ангели свети песму ти поје
Нека ти поје и срце моје
Исусе мој!
Исусе мој!

Амин

Свак се цени по бившем а не по будућем!

Јадни народе српски! Потпуно си као дете. И у томе је лепота твоја пред Богом. Долазе ти нови људи — нови по обријаним брковима и по чулавом срцу — да испросјаче од тебе мандат за власт; за старешинство над тобом; авај, знај и чуј — за тиранију пред тобом.

Ево увек су сви, од погибије кнеза Михаила до погибије краља Александра; од Адама Богосављевића до Н.Н. и Н.Н. и хиљаде Н.Н., да ти обећавају шта ће све учинити, ако их ти гласаш за посланике, за министре или за што још пре. „Учинићемо то и то, веле, створићемо то и то, направићемо то и то!“

Што трпиш јадни сељаче српски, ти који си неписмен као и сељак Карађорђе и мудар као сељак Милош, што ћутиш? Што ћутиш, када ове обријане авети, без вере и поштења, дају обећања и беседе шта ће учинити? А какви ће бити?

Што их не питаш:

Шта сте до сад учинили? Свак се цени по бившем а не по будућем. Шта сте до сад учинили? И какви сте до сад били? Дајте нам десет свадоцби!

1. Да сте се Бога бојали;
2. Да нисте еврпским кумирима служили;
3. Да нисте псовали светињу;
4. Да сте 6 дана радили а седми Богу (а не биоскопу) посвећивали;
5. Да сте поштовали родитеље;
6. Да нисте убили човека;
7. Да нисте блудничили;
8. Да нисте крали ни појединца ни друштво;
9. Да нисте лагали ни лажно сведочили;
10. Да нисте желели туђе да отме-те и присвојите.

Дајте нам о томе изјашњење, о прошлости вашој, а ми ћемо на основу ваше прошле сведоцбе, ако је добра вама казати шта треба да чините у будућности. Дајте нам прошлост, вашу прошлост, а ми ћемо вам дати будућност, господо лисичићи — потомци лисица!

Удружи пост, молитву и милостињу

Понеко од Срба објављује да „прилаже толику и толику суму новца том и том добротворном друштву уместо помена своје драгом...“ итд.

Боже каква незнања и какав нехат! Зашто изоставити молитву у цркви и на гробу? Милостиња је превасходно дело, али и молитва је исто толико. Зашто не здружити обоје?

Негде чине помен, без нарочите милостиње, а негде милостињу без помена. Пазашто ви Срби не идете путем својих предака, кад видите да у овом веку когод што ради на своју руку погрешно ради? Зашто не спојите молитву са милостињом? Јер, и молитва без милостиње не помаже много. А милостиња опет ако није у име Господа Исуса Христа, не помаже баш ништа.

Задржите дакле молитву и милостињу, и биће ваш принос за вашег „драгог и никад прежаљеног“ не два пута већи пред Богом него четири пута већи.

Још кам' да 'оћеш и да постиш дан два пред помен (парастос) свог драгог покојника, онда би ствар била савршена, у пуноћи српског светосавског обичаја, а све према Јеванђељу. Удружи дакле троје у једно; пост, молитву и милостињу. У том случају знај да ће се душа твога драгог покојника истински радовати у ономе свету, и тебе и твоје благосиљати из онога света, испред престола Господа Свевишњег.

Кадгод се три добра саставе у једно, ту је симболи благослов Свете јединосушне, животворне и неразделне Тројице.

Духовност и духовитост

Старај се да постанеш духован; не мари ако ниси духовит. Духовитост допире до разума, а духовност обухвата ум и срце и вољу — целога човека. Французи су били више духовити него духовни; Срби обротно.

Духовитост је као бенгалска ваза, лепа за око, но без трајности. Духовност је „свјет тихиј свјатија слави“; светлост тиха но неугасива.

Духовност има своју основну књигу, духовитост нема. Основна књига духовности јесте Свето писмо Божије. И сва духовност свих духовника хришћанских оснива се на овој Светој Књизи и проистиче из ње.

Но Мојсеј ни апостол Павле нису били духовити али су били духовни у вишем смислу. Ларошфуко* је духовит али није духован; и многи слични њему.

Духовита реч голица, духовна реч застићује, пре свега застићује и пече, после поправља.

Духовита реч обично изазива смех, духовна реч пак ћутање и плач.

Духовит човек тежи да пецне и развесели људи, духован човек пак тежи да их — расплаче.

Знај да је наш рок на земљи кратак; зато труди се да будеш духован а не духовит. Јер судба твоја по изласку из овога света зависиће од твоје духовности а никако од духовитости.

Проповедати Христа а себе сматрати слугом народним

Превасиљашање је једна нова реч у модерном свету, па и код нас Срба. На хришћански језик преведена та реч треба да значи покајање. Али на језику интелектуалаца она то не значи.

А шта значи? Како у чијим устима. Кад националист рекне преваспитање, то значи да треба из народа (или из омладине) искоренити појмове комунистичке и усадити појмове националистичке.

Када пак комуниста говори о преваспитању, он мисли на искорењење појмова националистичких и усађење појмова комунистичких.

Када један радикал каже преваспитање онда..., или када један конзервативац каже преваспитање, онда... итд.

Једном речју у модерном Вавилону свуда се јавља збрка вавилонска.

* Ларошфуко Франсоа (La Rochefoucauld, 1613—1680) — француски моралист, противник Ришеља; у своме делу *Максима* изразио је песимистичко гледање на људе.

Стотине партија говоре о преваспитању што у ствари значи: стотине сада владајућих педагогика оборити па их заменити са стотине других. Када се човек удуби у ликове нових васпитних идеала који би се саздали преваспитањем, ништа друго не би пред собом видео до стотине глумаца обучених у друга одела. Нико од европских (нити од српских) не говори о преваспитању у Христу. Оскидању дроња сатанских и облачењу у Христа.

А овај Пређутани јесте Одлучујући. И ово пређутано јесте једино спасоносно.

И ми смо за преваспитање али у смислу покајања и повратка Христу.

Сви „преваспитачи“ проповедају себе (и на изборима хвалећи себе и у књигама и новинама хвалећи свој безбожни или лажнобожни програм. А ми, по речи апостолској, не проповиједамо себе него Христа Исуса Господа (2. Кор. 4:5).

А ми смо слује ваше ради Исуса.

Ево преваспитања!

Ево јединог спасоносног програма!

Ево светлости у тмину Запада!

Шта рећи?

То је програм свих крштених старешина и вођа народних од две тачке:

1. Проповедати Христа, а не себе, и
2. Сматрати себе од Бога одређеним слугом народним.

Да се никоме не надима као мехуру узалуд. Јер је свако ништа без Христа Бога, и без Њега свачија реч је жабеље крекетање.

Васкрсење Христово — васкрсење наше

Христос васкрсе, драга браћо и сестре, радујте се!

Да ли знате пуно значење ове историјске речи: Христос васкрсе?

Христос васкрсе значи пре свега победу над оним страшилом, кога се људи највише плаше, а то је смрт. Сав изубијан, рањав, измрцварен и крвав, на крсту распет, мртав и погребен на Велики петак, Христос је трећег дана, у недељу, устао из гроба жив и здрав и леп као никад, и јавио се стотинама људи онда и милиони-ма кроз минулих 19 векова.

Христос васкрсе прво Лазара па онда самога себе, да тим покаже да се Он прво брине о људима па онда о себи, и да ће у своје време васкрснути телесно из гробова све умрле хришћане као што је вакрсао и Лазара. Милиони хришћанских гробова по свету Његови су градови, многољуднији од свих градова живих људи; Христос ће једног одређеног дана све испразнити, мртве оживети и преселити их у вечни небески град, где нема више смрти ни болести ни жалости ни уздисања, но само живот, светлост и радост. А када то буде, а то мора бити, ти ћеш се, мајко, састати са својом децом, и ти удовице са својим супругом, и ти пријатељу са својим пријатељем, и ти учитељу са својим ученицима, и ти војводи са својим ратницима за правду. Јер Христово васкрсење значи вечни саста-нак привремено растављених и ожа-лошћених.

Још Христово васкрсење значи, да су сви главни проблеми људског живота и бића решени, све материјалистичке философије смрти уништене, све загонетке одгонетнуте, све тајне објављене и све жеље срца људског остварене. Јер Ономе који се показао јачи од смрти зар може нешто бити тешко? Савладавши најтеже, зар Њему није све остало лако? И шта има што Он не може учинити за оне који Њега верују и љубе? Све, све што желите васкрсли Христос може и хоће учинити.

Христово васкрсење још значи, да ће свака погажена правда, и свака облагана истина, и свака презрена доброта, и свака упрљана невиност, и свака изневерена љубав, васкрснути и засијати вечним сјајем у вечном животу на небесима.

Због тога Срби гледају у Христово Васкрсе као у светлост, која осветљава сву њихову историју. Без те светлости страдања српског народа била би ноћ без звезда, ужас без наде, жртва без награде. То сви Срби знају и осећају. Зато они поздрављају празник Христовог Васкрсења као што измучени ноћни путници поздрављају сунце на истоку, и као неки свој идеални народни празник. А оно Сунце правде (Мал. 4:2) са истока не вара, него их осветљава и загрева у свету који их немилосрдно покрива мраком и ледом, како у неслободној Отаџбини тако и расејане по свим крајевима света. Само Христово васкрсење све их осветљава и греје и храбри и здружује, и сваком жељеном добру приближује. Зато их ми све похваљу-

јемо због истрајности, духовно целујемо из љубави, благосиљамо и поздрављамо родитељски са живо-творним поздравом!

Христос васкрсе!

Њујорк, 1953.

Видовдан, 1953. г.

Универзална православна црква данас прославља светог мученика Вита, а српска Црква прославља не само тога једног мученика него и стотину хиљада својих Косовских мученика за исту православну веру за коју се жртвовао и свети Вит. Ја вас поздрављам, Срби, славом крвавог крштења св. мученика Вита и славом крвавог крштења српске војске на Косову.

У православној Цркви признају се два крштења: крштење водом са Духом и крштење крвљу.

Крштење значи очишћење.

Крштењем водом и Духом хришћани се чисте од свих грехова, родитељских и прародитељских, од свега наслеђа греховног, као и од својих личних грехова.

Кроз крштење људи престају бити туђинци Богу, и постају синови и кћери Божији, деца Божија.

Сви крштени у име Свете Тројице уписују се у крштене књиге у земаљској Цркви и у Књигу Живих у небеској Цркви.

За оне који греше и после крштења Бог је, по милости, оставио покајање. Јер је једно крштење, и не понавља се, а покајање се понавља много пута, све до смрти. Ако ли неки крштен човек греша без покајања, и греша и греша и умре без покајања, он прелази у онај небески свет као некрштен, и његово име се брише из Књиге Живих.

Таква је наша православна наука о крштењу водом и Духом Светим. Таквим крштењем крштени смо сви ми који смо се данас сабрали у храму на

молитву, исто као и сви милиони наших предака, који честим покајањем брисаше огледало своје душе од прашине греха, одржаше крштење, и мирно се упокојише, чисти и светли, без мучеништва.

Али, браћо моја, има и једно друго крштење, Косовско, Видовданско, којим вас ја на почетку поздравих. То је крштење крвљу. Сам Господ наш Исус крстио се двојним крштењем: водом и Духом на реци Јордану и крвљу на крсту голготском. И својим апостолима Он је предказао њихово крштење крвљу. „Ви ћете се крстити крштењем којим се ја крstim“. Таквим крштењем крвљу крштени су и безбројни хришћански мученици, после апостола, кроз сву историју Цркве. Да, и сва војска честитог Кнеза, и многе друге војске српске у вековним борбама за Крст часни.

Косовска жртва није највећа; она је само почетна. Она је као грудва снега која се кроз stoleћа ваљала и расла, расла и узрасла до висине једне велике планине. Пред том планином српског мучеништва ми данас стојимо, с кандилима, свећама и молитвама. Свим тим мученичким војскама српским ми данас вршимо помен, све их данас прослављамо. Јер то су преци наши крштени крвљу.

Али и ту није крај. Тој планини, не од снега него од суза и крви српских мученика, додало је наше поколење огромни принос, којим је обогатило овај чудни дан, Видовдан. Ко су ти?

То су ваши најближи сродници, родитељи или синови и кћери, супрузи или супруге, браћа или сестре, кумови или пријатељи, суседи или другови из детињства. То су оних 700.000 новомученика српских који се крстише крвљу, који тешким мукама бише умртвљени, због вере и имена, не од некрста, не од Турака и Черкеза, него од лажне браће. Сузе ваше за њима још нису осушене, и туга ваша још није ублажена. Но нити плачете нити тугујете, него уздигните срца ваша, и будите поносити што сте блиски крвни сродници ових светих мученика за Христа. Тако је почела прва и права аристократија хришћанска — не по богатству и сили и власти својих предака, него по мучеништву за Христа. Сваки од вас зна по имену своје убијене сроднике, па сада када свештеници буду спомињали уопште све пострадале за Крст и слободу, ви их спомињите по имену, шапатом или гласно. Јер ако би свештеници и имали читуљу свих њих, замислите коли-

ко би требало времена да се прочита 700.000 имена! Танова и нечувена жртва у крви учврстила је јединство српског народа из свих земаља српских у Отаџбини и ван Отаџбине.

Црква их спомиње напореда са Косовским мученицима. Јер они могу бити пред Богом чак и већи од Косовских ратника, пошто ови се борише оружјем против некрста а они голоуруки, пострадаше у мукама као и свети мученик Вит.

Ако су неки од њих имали непокајаних греха, опрали су их крвљу својом. Ако су неки раније били слаби у вери, постали су у мукама чврсти као дијамант. Чак и неки муслимани босански, када су били стављани на муке заједно са својом православном браћом призивали су Христа за спасење. Тако су и они крштени крвљу, мада пре тога нису били крштени водом. Заиста крштени су врховним крштењем, после кога нема ни греха ни потребе у покајању, но само вечна награда и слава у небеском Царству.

Све те новомученике српске ми данас спомињемо са старомученицима, не као грешнике него као свеце. По црквеном пропису ми се молимо Богу да им опрости, премда су они опроштени; и да их очисти, премда су они очишћени; и да их спасе, премда су они спасени. Наша молитва за њих само је израз наше љубави и неразскидивог јединства са њима, мученицима српским из свих земаља српских, и ми би требало више да се молимо њима него за њих. Јер су се душе њихове сада стекле пред престолом Христовим као сјајне звезде. Као што се у слижби прве српске мученице св. Ирине каже: „Одевена баграницом (пурпурним плаштом) од крви твоје отишла си Цару Христу и примила венац победе“, тако се може рећи и за ове новомученике српске, крштене у крви својој као и св. Ирина.

И тако наш српски Видовдан крцат је милионима мученика за веру Христову, крцатији ма од ког другог дана у православном календару. Ако бисмо, сваки дан у години прослављали по десет хиљада српских мученика од Косова до данас, не бисмо ни домашили а још мање премашили њихов број. А ето, ми смо их све збили у један дан — Видовдан. Ниједан хришћански народ у свету нема један тако богат, тако величанствен и тако страشان, страشان, страشان дан као што је Српски Видовдан.

Али, ожалости, такав један дан, богат жртвама, величанствен славом,

сјајан светитељством и страشان укором, био је у Југославији (после II светског рата) избрисан из календара као национални празник, на неизрециву срамоту српску и на грех пред Богом и историјом.

И ево зато сада, расути као плева по свему васионом свету, ми испаштамо своје грехе. Ради кајања и поправљања, и ради враћања к себи, јер смо били ван себе. И ево, сада ми светкујемо Видовдан по свим континентима, по туђим земљама, као да бисмо надокнадили његово непразновање у својој неслободној земљи. Чак се сада и надмећемо ко ће га боље прославити. Хвалимо се њиме, и с правом. Величамо се њиме, и с правом. Али заборављамо жаоку Видовдана. А то је укор којим нас Видовдан укорева за нове грехе наше. А тај прекор гласи:

Ми се крстимо крвљу и спасосмо се и прослависмо и посветисмо. Ми смо изнад вас и свуда око вас, да вам помогнемо да се и ви спасете и с нама на небу сједините. Али ви, који сте крштени само водом, без крви, не дате се спасти. Својим гресима ви бришете своје крштење; својом свађом ломите печат дара Духа Светога; својом себичношћу делите се од нас: својом личном оholошћу делите се од Бога. Ко ће вам онда помоћи? Бог неће, јер Га непрестано вређате преступањем Његовог закона. Ми не можемо, јер иако нас славите ви се од нас не стидите. Зато знајте, да ако се брзо не покајате и не поправите, и не сложите и не сједините, неће вам помоћи уздање у људе и у своје вештине. Људи се спасавају врлином а не вештином. А свака је врлина у вези са Богом и небесима. Ако ли умрете непокајани и непоправљени, бићете овамо горе непознати као некрштени и незнабошци. И никад нећете видети лице Божије нити нас у слави Божијој. Памтите, да смо ми ваша највећа слава и похвала, ваше неисцрпно морално богатство, ваша најјача опора, најмоћнији савезници, највернији пријатељи. Ми ћемо бити с вама и уз вас све док сте ви с Богом и с нама. Зато вратите се Богу и Бог ће се вратити вама и прославиће вас славом великом.

О свети мученици српски, молите се Богу за нас, да се покајемо и поправимо.

О Господе Исусе Христе, не одбаци нас, но помози да се Срби у Твоје име сложе, обоже и умноже.

Епископ НИКОЛАЈ

Опомена Србима родољубима

Према извештајима из Југославије, Српски народ може се поново наћи пред страшном трагедијом. Сви говоре: нека падне Тито, па ћемо онда лако! А нико нема плана шта ће бити после пада комуниста. Хрвати имају план, инспирисан од папе и подржаван од Италије*. Код њих нема странака; они не знају за демократију. Они знају и хоће једно: окупирати Босну и Срем и — Србе о врбе, или поклати или истерати из тих земаља. У моменту пада комунизма (ако Русија не интервенише) Хрватима ће се одмах доставити оружје и сви ће бити наоружани, док ће Срби бити голоруки као и при првом покољу. И усташе и оружје — све чека готово на граници Југославије, у Шпанији и у Аргентини*. За 24 сата сва ће Хрватска бити под оружјем и сви гаулајтери на свом месту. Папа ће опет благословити покољ Срба и ућуткати њему наклоњене Англосаксонце.

А шта Срби партијаши мисле? Они мисле да, као и 1918. г. прво **расписати изборе** па нека народ (јадни, тужни, голоруки српски народ) искаже своју жељу и вољу! И ништа више. У тој једној мисли садржан је план свих српских демократских и полудемократских и левичарских и полулевичарских партија, па чак и националних, четничких и патриотских. Каква фантазија и какво лудило!

Питање је, дакле, не како оборити Тита него шта ће бити после Титовог пада. Ко ће српски народ наоружавати да се брани од вечног и много страшнијег непријатеља. И каква ће се власт одмах установити у српским земљама.

Опомена Србима родољубима
Према извештајима из Југославије Српски народ може се поново наћи пред страшном трагедијом. Сви говоре, нека падне Тито, па ћемо онда лако! А нико нема плана шта ће бити после пада комуниста. Хрвати имају план, инспирисан од папе и подржаван од Италије. Код њих нема странака; они не знају за демократију. Они знају и хоће једно: окупирати Босну и Срем и — Србе о врбе, или поклати или истерати из тих земаља. У моменту пада комунизма (ако Русија не интервенише) Хрватима ће се одмах доставити оружје и сви ће бити наоружани, док ће Срби бити голоруки као и при првом покољу. И усташе и оружје — све чека готово на граници Југославије, у Шпанији и у Аргентини. За 24 сата сва ће Хрватска бити под оружјем и сви гаулајтери на свом месту. Папа ће опет благословити покољ Срба и ућуткати њему наклоњене Англосаксонце. А шта Срби партијаши мисле? Они мисле, да као и 1918. г. прво **расписати изборе** па нека народ (јадни, тужни, голоруки српски народ) искаже своју жељу и вољу! И ништа више. У тој једној мисли садржан је план свих српских демократских и полудемократских и левичарских и полулевичарских партија, па чак и националних, четничких и патриотских. Каква фантазија и какво лудило! Питање је, дакле, не како оборити Тита него шта ће бити после Титовог пада. Ко ће српски народ наоружавати да се брани од вечног и много страшнијег непријатеља. И каква ће се власт одмах установити у српским земљама.

Символика древних српских знамења

У вези са краћим текстом о старим српским симболима, који је објављен у прошлом броју „Каленића“ (на стр. 8 и 9), овде дајемо и нека допунска објашњења, која су нам читаоци тражили, а поводом актуелних расправа о промени државних симбола Србије.

Краљевина Србија је до 1918. године имала ове **три заставе**: а) националну (трговачку), б) државну, одн. војну (ратну) и в) дворску, тј краљевску заставу. И данас готово све европске државе имају националну и државну заставу, затим заставу шефа државе као и друге.

Национална или цивилна застава одређена је за грађанску употребу и користе је приватна лица.

За државну употребу одређена је **државна застава** — употребљавају је влада и државни органи и установе, као и војска; она се истиче на јавним зградама итд.

Застава шефа државе (краља, председника) истиче се на месту на коме је присутна личност која је на челу државе.

Краљевина Југославија до 1941. имала је, такође, ове три заставе и још неке друге. Стога, држећи се праксе која је код нас већ постојала, треба наставити прекинути континуитет.

а) **Српска национална застава** је већ више од једног и по века тробојка са водоравним пругама јаркоцрвене, загаситоплаве и беле боје. Те боје симболизују вековне народне идеале: црвена — **одбрану слободе**, плава — **победу правде**, бела — **спас части**.

Ова тробојка се вијорила за време најсудбоноснијих догађаја српске нововековне историје, стога она и даље треба да остане таква — **једноставна тробојка** без икаквих додатних елемената. Такву националну за-

ставу могли би да употребљавају сви **Срби**, дакле и они изван граница Српске Државе, као и Срби различитих вероисповести и погледа на свет.

б) **Државна застава Србије** треба да, као и некад, буде српска **тробојка са грбом** Српске Државе у средини. Треба напоменути да је српска тробојка са златним крстом и огњилима — по црквеномуставу — застава Српске православне цркве, па не може таква бити и државна застава, а њена садашња употреба од стране неких нецрквених организација, група и појединаца најчешће је злоупотреба.

Српски грб. Средиште српског грба чини сребрни (бели) крст на црвеном штиту, са по једним наспрамно постављеним златним огњилом између кракова крста. **Сребрни крст** са четири **златна огњила** је видљиви симбол народне девизе „За крст часни и слободу златну“. **Крст** представља часну жртву „рода српског крстоносног“ (овај израз налази се у Стихири српским светима, из 18. века). **Црвена боја штита** је симбол крви проливане за слободу. **Огњила** (помоћу којих се, ударом у кремен, издијају варнице и тако добија ватра) су симболи разбијања мрака, златна огњила — симболи су слободе златне.

Од 1882. године двоглави бели орао раширених крила (у полету) носи тај штит на својим прсима — он је, према хералдичкој терминологији, „**чувар штита**“, па је **с у в и ш н о**, да се и он налази на било каквом другом штиту као подлози (сувишно је, дакле, да се штит понавља), већ силуэта двоглавог орла треба да даје карактеристичан облик грбу.

Облик огњила (на приложеним скицама) као и њихов дијагонални распоред у односу на крст, преузети су са заставе српске устаничке војске из 1809. и српских војводских застава из 1811. године. Такав облик огњила близак је оном на дечанском хоросу (са краја 14. века) — најстаријем код нас сачуваном мотиву крста са огњилима.

И крст чији се краци према крајевима шире преузет је, такође, са наших споменика одн. предмета из доба Првог српског устанка.

Мотив крста који сједињује главе двоглавог орла, преузет је (на приложеним скицама) са хороса краља Вукашина из Марковог манастира (из друге половине 14. века) — једног од најлепших сачуваних примера нашег средњовековног двоглавог орла (видети цртеж у прошлом броју на стр. 8).

Иначе, **двоглави орао** симболизује земљу на међи Истока и Запада — која је подједнако окренута и према Истоку и према Западу. Главе орла окренуте на супротне стране симболизују народ чији је поглед управљен како према будућности тако и према својој прошлости — коме су пример и искуство предака „добар темељ за будућност“ (1. Тим. 6:19, уп. Јевр. 13:7).

Грб је опасан **венцем** према традицији која води порекло из одредбе Устава Књажевства Србије из 1835. — **но венац (на слици) цео од храстова листа** симболизује (по Д. Посићу) храст под којим су Срби дизали устанке борећи се за своју слободу; поред тога, храст је симбол постојаности српског народа на овом простору. (Најстарији наш узор венца око грба је свакако онај на грбу Црнојевића из 15. века, где је око двоглавог орла венац од ловорова листа.)

Кљунови двоглавог орла на српском грбу увек су били отворени — то је орао који кликће.

Треба споменути да су огњила, будући слична слову „С“, доцније тумачена као почетна слова речи а нарочито оних у популарној изреци „Само слога Србина спасава“, која је приписивана књижевнику Јовану Драгашевићу (из друге половине 19. века). Тај поклич је, међутим, настао нешто раније — вероватно у револуцији 1848. одн. **за време Српске Војводине**. Наиме, „у боју код Вршца, 11. јула (1848.) заробљене су од Мађара три заставе; на двема је био натпис: 'На ноге, браћо! **Само слога Србина спасава**. Живела Слобода!'“ (Ј. Миликер, **Повесница слободне краљевске вароши Вршца**, II, Панчево, 1886. с. 15-16 — наведено према: Драгана Самарџић, **Војне заставе Срба до 1918**. Војни музеј — Београд, 1983. с. 75.).

Тај поклич се данас актуализовао у сличној верзији:

Слогом Српство слободу спасава!

Б. А.

Уметничко благо Срба у Румунији

Седамнаестог маја ове године, Преосвећени епископ шумадијски Сава, администратор Српске православне Епархије темишварске, отворио је у Народном музеју у Београду изложбу српских икона и портрета из Епархије темишварске и делом из Епархије арадске. Отварању ове изложбе присуствовали су скоро сви чланови Светог архијерејског сабора на челу са Њ. С. патријархом српским Павлом.

Изложба која је под овим називом отворена поводом Дана Народног музеја у Београду и Међународног

дана музеја, приказала је развој ликовног стваралаштва код Срба у Румунији у периоду од краја XVII до почетка XX века. Избор је направљен из богатог и разноврсног материјала Темишварске епархије, у њеним манастирима и црквеним општинама, али и у неколико јавних црквено-уметничких збирки и државних музејских установа. Концепција изложбе обухвата неколико сегмената који приказују токове развоја српске уметности у румунском делу Баната, од Велике сеобе Срба 1690. до уједињења Јужних Словена, крајем I светског рата.

Први део обухвата стварање специфичне варијанте барока у XVIII веку, а посебна пажња је посвећена стваралаштву многобројних иконописаца који су као путујући зографи сликали често наивне и рустичне иконе за православну клијентелу, делећи своју уметничку судбину са судбином српског и румунског народа у крајевима око Мориша, Тамиша, Брза-

ве и Караша. Њихове махом појединачне иконе или делови старих иконостаса, потичу из већег броја парохијских цркава Арадске и Темишварске епархије, а налазе се у збиркама црквене уметности Српске епархије у Темишвару, старе црквене уметности у Румунској архиепископији у Темишвару, у Музеју Баната у Темишвару и у Црквено-уметничкој збирци манастира Св. Симеона Столпника у Арада Гају. У овом одељку изложбе посебно се истичу дела познатих иконописаца Недељка и Шербана Поповића, Георгија Раките, као и неколицине анонимних зографа који су својим сликарским радом заслужни за српску, али и румунску црквену уметност, будући да су Румуни као православни признавали канонску управу Карловачке митрополије, све до 1864. године.

Осим ових аутора, који се нису ослободили духа и стила традиционалног поствизантијског сликарства, овај први одељак садржи и ра-

Епископ шумадијски г. др Сава отвара изложбу Уметничко благо Срба у Румунији — у Народном музеју у Београду.

дове Стефана Генецког, димитрија Поповића, Василија и Георгија Ђаковића, затим непознатих сликара из круга Николе Нешковића и Јанка Халкозовића. Зрело доба барока илуструју одабрани радови Теодора Илића Чешљара, Захарија и Јакова Орфелина, Јакова Исајловића Старијег и Григорија Јездимировића.

Други део изложбе посвећен је стваралаштву Арсенија Теодоровића, Константина Данила, Николе Алексића, Саве и Павла Петровића и других представника бидермајерског сликарства, које је у Араду и Темишвару истрајавало све до краја прошлога века, супротстављајући се новим тежњама које су у те крајеве доносили сликари из других центара, а потом и минхенски ђак Стеван Алексић. Изузетно репрезентативни избор дела овог сликара уједно сачињава трећи одељак ове изложбе, који хронолошки залази у прве деценије XX века.

На изложби је приказано тачно 127 дела која су претходно конзерваторски заштићена у Центру за конзервацију и рестаурацију Народног музеја и Галерији Матице српске, што представља својеврстан подухват, јер су дела била у веома лошем стању, многа сасвим пресликана.

Ова изложба је реализована на основу програма културне сарадње Савезног извршног већа Скупштине Југославије и владе Румуније за 1990—1992. годину, а непосредном сарадњом Народног музеја у Београду, Матице српске у Новом Саду са Музејом Баната у Темишвару и Збирком црквене уметности Српске православне епархије у Темишвару.

Аутори изложбе су мр Лепосава Шелмић, управник Галерије Матице српске у Новом Саду, Никола Кусовац, музејски саветник и шеф Одељења за историју уметности Народног музеја у Београду и др Миодраг Јовановић, професор Београдског универзитета.

Штампан је одговарајући каталог са стручним текстовима аутора изложбе који обећавају више предавања о уметности и култури Срба у Румунији.

Изложба ће после Београда бити приказана у Новом Саду у Галерији Матице српске.

Самостална ликовна изложба академског сликара Милована Арсића у Крагујевцу

„Пиј воду из својега студенца и
што тече из твојега извора“
(Приче Солом. 5:15)

Пола века је прошло у културном и духовном лутању нашег народа, у потуцањима и тражењу новог и бољег, од онога што смо већ имали, чега нисмо били свесни ми, а странци му се дивили.

Био је то одраз не нашег ЈА, колико одраз удварачке нарави према туђој идеологији, која нам је наметнута, и која нас је дехуманизовала и духовно обогатила, па смо тако стали на вратима Европе, која је у златном средњем веку чекала пред нашим вратима, јер смо ми били Европа, и

док је Европа стресала са себе варварство, ми смо већ били: царевићи, племићи, господа, „изабрани род, царско свештенство, свети народ“ (1. Петр. 2:9).

Коначно, тек сада, ми смо почели да се враћамо нашој славној прошлости, нашим коренима и изворима, нашој самобитности, нашем великом ЈА, нашим али и светским бисерима културе, и да пијемо воду са својих извора, од којих се академски сликар г. Милован Арсић никада није ни одвајао, што је показао и кичицом и делом.

Видело се то најбоље на ликовној изложби копија фресака, у Галерији студентског центра у Крагујевцу која је отворена од 12. априла 1991. године.

На отварању изложбе били су поред епископа шумадијског господина др Саве, и многи ликовни уметници града Крагујевца и друге угледне званице и поштоваоци дела академског сликара г. Милована Арсића.

Уз тиху духовну музику изложбу је отворио песник Бранко В. Радичевић окитивши је и песмом коју овде у целисти објављујемо:

Св. Јован Грачанички

Претечо небески, Јоване Крститељу,
у помоћ дозива из Ивањице човек,
именом — Михаило, презименом од Лазаревића.
Болан је. Очију нема. А ти — из дувара прогорео.
Какав ли си тек жив у небеским дубинама,
где Исус прилази руци твојој а сунце живо
очи своје затвара — кад погледа у твоје очи.

Уз Михаила клече и моле се, прво Теби,
па онда Господу Богу, Светој Дјеви и Христу,
људи, овдашњи, наши, имена српска и презимена српска:
Сава Михаиловић из Каоне,
Обрад Властелица од Јелице,
Немања Савић из Јелендола,
Велизар Милосављевић од Дучаловића,
Сретен Лепосавић из Биоске,
Васа Јанковић од Златибора.
Све сами Срби... што пост Божји poste,
иконештују, веру држе и већ хиљаду година ратују
од Косова поља до Косова поља — за земљу своју.

Гледај: штакама ти прилазе,
празним рукавима пале свеће,
а душе им отворене, јер ниједан очију нема.

Претечо, како си се под већама разгорео!
А само си делић себе,
траг Јованов у златној слици на зиду.

И шта је за тебе ивер ватре. Дај нам данас
по једну жишку за празне наше подвећице.
Дај нам данас, не бисмо ли прогледали.
Да видимо — ко то језди низ Поље, низ Косово.

Ако је Мурат, светитељу Јоване,
додај још сјаја небеског очима својим.
И не искорачуј — ми ћемо га дочекати.
Погледај само кроз наше очи и пут нам осветли.
А после — окрени главу — ако не можеш гледати.
Земља те моли!

(1965.)

Бранко В. Радичевић

На изложби су приказане копије
фресака манастира: Нереза, Сопотана,
Богородице Љевишке, Студенице,
Грачанице и Пећке патријаршије,
на тридесет платна.

За нас који смо били на изложби,
био је празник за очи и душу, прозор
кроз који видесмо небо, али и лепоту
свете земље Србије. Заслуга за ова-
кав доживљај припада академском
сликару г. Мловану Арсићу, који је са
старих српских задужбина до пер-
фекције и тачности пренео ликове
на платно, трудећи се, да у свему од-
говарају оригиналу, не уносећи ниче-
га свога, сем душе, која је вешто води-
ла кичицу и слагала боје, којима је

откривена Божанска лепота и Добро-
та, вечне и непролазне вредности
свега постојећег, па је тако постигну-
та њихова изазовна драж.

Оуметничком радуг. Мирована Ар-
сића из Опарића надомак Каленића
„наше горе листа“, дали су веома по-
хвалне оцене: др Светозар Радојчић,
Лазар Трифуновић, епископ шумадиј-
ски господин др Сава и др Гордана
Бабић.

Овакве високе оцене академски
сликар је заслужио јер је у времену од
1957—1991. године, приредио у зе-
мљи и свету 24 самосталне изложбе и
две колективне.

Проф. др Драгиша С. Јевшић

Упокојио се у Господу

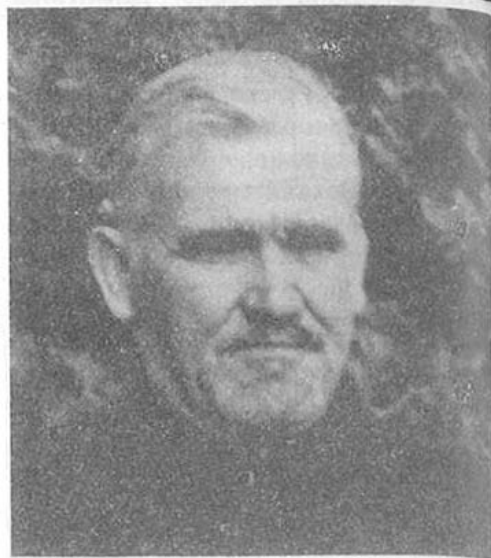
После краће и тешке болести, у поне-
дељак 25. марта преминуо је свеште-
ник Лазар Илић парох при храму Св.
Тројице (Стара црква) у Крагујевцу.

Сахрана свештеника о. Лазара оба-
вљена је дана 27. марта на Крагује-
вачком гробљу „Бозман“ уз прису-
ство великог броја верника и
поштовалаца из: Илићева, Јабучја,
Букуровца, Крагујевца као и из села
Секурича (прве парохије) којима је
свештеник Лазар часно служио више
од 35 година. Упамћен је као: частан,
поштен, искрен и изнад свега љуба-
зан свештеник и човек. Жеље и по-
требе верника биле су му света дуж-
ност коју је тачно, навремено и осећајно
људски обављао на задовољство
свих. Сви су га поштовали и радовали
се сусрету са њим јер је био преду-
сретљив и весео саговорник. Изнад
свега је о. Лазар волео људе; радо се
са људима дружио, међусобно испо-
магао; са људима се искрено радо-
вао и са њима искрено туговао; злоба
и пакост били су му страни; осуђивао

је таква расположења и клонио их се
као највеће духовне куге; живео је и
понашао се према речима апосто-
лским „Браћо чашћу један другог ве-
ћим чините“.

Опело над покојним свештеником
о. Лазаром обавио је Његово Прео-
свештенство епископ шумадијски го-
сподин др Сава, уз саслужење и при-
суство 40 свештеника и 2 ђакон;
било је свештеника из свих намесни-
штва Епархије шумадијске као и из
других епархија. Све ово приказује
какву је свештеничку и људску вред-
ност имао и колико је био вољен и по-
штован о. Лазар.

После читања трећег Еванђеља од
покојника се, биралим речима, опро-
стио архијерејски намесник и старе-
шина цркве протојереј Драгослав
Степковић, који је истакао све врли-
не које су красиле покојног свештени-
ка Лазара, нарочито врлину побожне
послушности указујући на речи Спа-
ситељеве „Који од вас жели да буде
највећи међу вама нека буде слуга
свима“ — ових речи о. Лазар држао
целога свога свештеничког живота.
Поменута је нарочито особина све-
штеника Лазара да никада и нигде
није изговорио неистину, да је био по-
борник истине и правде и да је увек
говорио да су лаж и неискреност по-
нижење људске богосличности и

Отац Лазар Илић
парох при храму Свете Тројице
(Стара црква) у Крагујевцу

уништење свега часног и побожног у
човеку.

Свештеник Лазар рођен је у селу Ве-
ликој Крушевици, у Левчу, 1930. годи-
не од честитих и побожних родитеља
Драгомира и Душанке. Још као дечак
показивао је интересовање за веру и
за све што указује на поштен и богобо-
јажљив живот; чим му се указала при-
лика да се школује — иако је у време
рата паузирао и није ишао у школу —
вредно ради и за две године заврша-
ва нижу гимназију и већ као пунолет-
тан младић уписује се у Призренску
богословију, коју као ђак треће после-
ратне генерације са успехом заврша-
ва 1953. године.

Рукоположен је за свештеника од
стране Блаженопочившег епископа
шумадијског Валеријана, 28. септем-
бра 1955. год. и постављен за пароха
у селу Секуричу, у питомом и побож-
ном Левчу, где службује све до 1977.
године када прелази у Крагујевац за
пароха при храму Св. Тројице, где
службује све до своје, преране, смр-
ти. За свој поштен и пожртвован рад,
иза правилан однос према свему што
га је окружавало, о. Лазар је од стране
црквених достојанственика одлико-
ван правом ношења црвеног појаса и
званом протонамесника; од Бога је
награђен великом и честитом поро-
дицом, дивном, побожном и пожр-
тованом децом, који су се у време
његове болести борили свим снага-
ма у жељи да му помогну и продуже
живот.

Остају неутешни: супруга Миланка,
син Зоран, кћер Зорица, снаха Ружи-
ца и дивне унук Стефанија и Неда,
али веома поносни на часно име које
им је оставио свештеник Лазар.

Нека свемилосни Господ, који жи-
вот даје, буде милостив своме по-
слушнику свештенику о. Лазару у сво-
ме Небеском Царству и нека његову
душу упише у књигу праведника и на-
следника вечног живота и вечне
радости.

Васкрс у Крагујевцу

Лепота празника Васкрсења Христовог, као Празника над празницима, увек се може изнова описивати, јер то је доживљај који се понавља једном годишње у животу сваког појединца. У тој „свепразничној и спаситељној ноћи, светлијој од сунчаног дана“, сваки човек, „всјакоје диханије“ и целокупна твар, постају и остају сведоци Христовог Васкрсења. Сабрани на једноме месту и у Једно Име, ми постајемо и саучесници догађаја који су Васкрс ове године, учинили другачијим од претходних.

Већ неколико година уназад, Васкрсење, односно Васкршње јутрење у Крагујевачком саборном храму, почиње тачно у поноћ. Брујање звона у тој ноћи, сви житељи овога града јасно разумеју. Зато је постала готово уобичајена слика у овој Најрадоснијој ноћи: порта пуна младог света, безброј упаљених свећа и скрушеност на лицима свих присутних, која говори да су времена страха одскоро остала иза нас.

Ове године, за разлику од претходних, где је трикратни опход око храма вршен у порти, радост Празника је овога пута изашла на улице града. Први пут после рата, крагујевачки свештеници су, на челу са епископом шумадијским господином др Савом, кренули оближњим улицама које су окруживале Саборну крагујевачку цркву. Био је то величанствен приказ: рипидоносци са крстом који су предводили поворку, деца која су лагано ударала у звончиће, свештеници, певајући песму тихе радости: „Воскресеније Твоје Христe Спасе...“, Архијереј са чтецима, и уз то, сви обучени у бело — водили су улицама града огроман народ, који се по броју никакo није дао упоредити са оним из претходних година. Река народа са упаљеним свећама, проносила је улицама града радост и славље Христовог Васкрсења. Поворка се затим зауставила испред храма, где је отпочело Јутрење певањем тропара „Христос воскрес“ од стране свештеничког хора, и Пасхалних стихова које је певао Архијереј. По прочитаном Еванђељу, епископ Сава се обратио народу, или боље рећи младима, говорећи им о разобличавању греха и васкрсењу душа својих.

На крају овог Васкршњег јутрења, владика Сава је свакоме уделио Васкршње јаје као благослов и искру радости, са жељом да је свако унесе у свој дом.

Драган Стейковић

Упокојила се у Господу игуманија Февронија старешина манастира Драче

Дана 29. априла 1991. године, после краће болести, сјединивши се са Господом кроз св. тајну Исповести и Причешћа, уснула је тихо у манастиру Дивостину игуманија Февронија, старешина манастира Драче и метоха Дивостина крај Крагујевца.

Опело над почившом игуманијом Февронијом, после светезаупокојене архијерејске Литургије, извршио је Његово Преосвештенство епископ шумадијски господин др Сава у порти манастирске цркве Св. оца Николаја у Драчи, уз саслужење дванаесторице свештеника и свештеномонаха. На опелу је одговарао хор свештеника Епархије шумадијске.

На опело игуманије Февроније пристигле су игуманије и монахиње манастира Жиче, Враћевнице, Манастије, Св. Тројице, Преображења, Горњака, Честина, Стубла... а из Епархије шумадијске из Благовештења, Грнчарице, Ралетинца, Вољавче, Јошанице, Св. Николе... укупно 45 монахиња. Запажен је и већи број верника из Драче и Дивостина, а посебно Крагујевчана који су веома поштовали игуманију Февронију, одлазили у манастир Дивостин на богослужења, у којем је, углавном, већи део времена проводила мати Февронија.

У току опела од врле игуманије Февроније опростио се Преосвећени епископ Сава, који је између осталог рекао:

До I светског рата женско монаштво у нас је било замрло. После I светског рата на челу монаштва ставио се блаженопочивши Епископ Николај, и тако су Калиште и Кувеждин убрзо постали центри женског монаштва. Кувеждин је дао две чувене игуманије: Меланију и Јелену. У то време богомољачки покрет, на чијем челу је такође стајао Епископ Николај, напунио је наше манастире.

Игуманија Февронија је дошла у манастир као одушевљена шеснаестогодишња девојка, расла је и васпитавала се крај ногу велике игуманије Јелене, којој је потом била десна рука. Од ње је научила дивно појање и да буде одличан организатор.

Са својом игуманијом Јеленом долази из Враћевнице у разорену Жичу, а из обновљене Жиче долази у запустелу Драчу.

После подизања манастирске цркве у Дивостину, игуманија Јелена се преселила у вечност. Слично се догодило и са игуманијом Февронијом. Чим је обновила и снабдела Драчу и украсила Дивостин, преселила се Господу.

Животни пут игуманије Февроније је био испуњен трудом и мукама: Враћевница, Жича, Драча, Дивостин. У Дивостину је подигла велелепни конак и цркву украсила. Зато се с правом може рећи да је манастир Дивостин постао врт Мајке Божије.

На своје невоље никада се није жалила.

У монашком подвигу провела је 54 године, служећи Богу и спасавајући душу своју.

На крају њене животне стазе дочекаће је Пресвета Богородица, јер је песмом, постом и молитвама славила Бога... рекао је у свом опроштајном говору Преосвећени епископ Сава.

Игуманија Февронија сахрањена је на монашком гробљу у Драчи крај своје велике игуманије Јелене, где ће чекати опште васкрсење.

Нека јој је блажен покој у Царству Небеском, а вечан помен међу нама. Бог да јој души прости!

о. Д. М. С.

НОВИ ХРАМ У Маршићу

Дана 19. маја 1991. г. житељи Маршића, крај Крагујевца, крунисали су своје трпљење и чекање, а уз труд и жртву — освешћење темеља будућег храма који ће бити посвећен св. Василију Великом.

Још у јуну 1990. г. Преосвећени владика Сава, на захтев верника из Маршића, одржао је састанак на коме је одлучено да се отпочне изградња храма у овом насељу, крај Крагујевца, као и место где ће се градити. Сви су били за, а неко је био против (само један). И тако се жеља верника из Маршића спутавала скоро годину дана. Одржано је неколико седница при месној заједници, али није било добре воље само код неког. Верници су били за цркву, неверници против. Измишљани су разни разлози. Народ је изабрао једну локацију, а појединци су одређивали другу, даљу од центра. А знамо да су још од времена Св. Саве црква и школа зидани једна поред друге.

И скоро после годину дана ипак је народ победио; народ је и одлучио. Темељи будућег храма ископани су тамо где је и одлучено у јуну прошле године. Освећење темеља заказано је за 19. мај по подне у 16 часова. Тројица епископа: Њихова Преосвештенства Г.Г. епископи шумадијски

др Сава, врањски Сава и средњеа-падноамерички Хризостом, стигли су у Маршићу у заказано време, а народ са свештенством и монашством радосно је дочекао високе госте. Госте је поздравио надлежни парох о. Драган Нагулић.

Цео чин освећења извршен је на српском језику. На крају присутнима се обратио надлежни епископ господин др Сава и рекао да је најтеже ишло у Маршићу око добијања дозволе и локације за будући храм, а који ће бити посвећен св. Василију Великом. Муслимани су после рата подигли 1.300 џамија, римокатолици око 800 храмова, а ми смо Срби најгоре прошли. Зато ће у Летопис овога будућег храма, на првим страницама, стајати да, у минулих 50 година нисмо добили ниједну дозволу у Шумадији за подизање нових храмова, а слично су прошли и други делови Српске православне цркве, и данас је најтеже ишло у Маршићу. Али не заборавимо да је Господ камен крајеугаони и ко падне на њега разбиће се, а на кога падне он сатрће га. Црква је вечна божанска, а не људска установа и она је све своје непријатеље надживела и увек бивала победник, рекао је у свом говору Преосвећени епископ Сава.

На крају је господин епископ призвао благодат Духа Светога на све прагаоце на овом богоугодном делу, да овај храм започет у славу Божију, што пре буде завршен и да увек буде испуњен верницима Маршића, где ће се са Господом састајати; децу крштавати, младенце венчавати, а своје умрле сроднике одавде испраћати у вечност.

Захваливши се свима на прилозима великим и малим, Преосвећени епископ Сава је призвао благослов Божији на све присутне.

Народ је у побожности приступао целивању иконе и кропљењу, а затим се прешло у задружну салу где су мештани приредили трпезу хришћанске љубави.

У току ручка здравицу је подигао протојереј Драгослав Степковић, архијерејски намесник крагујевачки, у којој је рекао да народ Маршића подиже свој храм у години када се Српска православна мученичка црква — молитвено сећа свих својих страдања, патњи и мучења. А пут до овога будућег храма у Маршићу сличан је путу којим је прошла Српска црква за минулих 50 година...

Око 20 часова Преосвећени епископ Сава се захвалио Маршићанима на гостопримству и зажелио им да што пре подигну свој храм, а затим је кренуо за град Крагујевац, срдечно испраћен од свих.

Историјска свечаност у манастиру Светога Николе (Павловац) у Кораћници Прва Слава после три века

На православни празник Преноса моштију Светога Николе, 22. маја, манастир Св. Николе (Павловац) у Кораћници, смештен у живописном подкосмајском крају, имао је изузетно значајну свечаност. Благословом Преосвећеног владике шумадијског др Саве, тога богомданог лепог дана ова српска светиња, задужбина првог српског деспота Стефана Лазаревића, са почетка XV века, средњовековни центар писмености у космајској области, прославио је своју Славу. Ово је била прва Слава овог древног манастира од оног стравичног времена пре 300 година, када је измучени српски живаљ, са својим омиљеним патријархом Арсенијем III Чарнојевићем на челу, морао да бежи у туђину, преко Саве и Дунава, и да се тако спасава од немилосрдног турског истребљења.

Овогодишња Слава манастира Павловца прослављена је у присуству мештана и гостију, онако како налажу православље и светосавље. Свету литургију служили су господин Драгољуб Ракић, архијерејски намесник младеновачки и јеромонах Јован Маричић, старешина другог космајског манастира, Св. Арханђела (Тресије). Затим је, са месним парохом Томиславом Тадићем, освећена лепо уређена капела, посвећена Св. апостолу Павлу, који се слави сутрадан после Петровдана. Капела је смештена у једној просторији простране привремене монтажне зграде конака, у коме је од прошле јесени игуман Митрофан Милојевић, први после три века, неуморно и с љубављу наставио обављање узвишених светих дужности својих давних претходника монаха. Они су у време Велике сеобе Срба 1690. године морали да напусте и ово српско светилиште испод Космаја, а многи од њих били су жртве разбеснелих турских поробљивача.

У уметничком делу прославе, Мирослав Алексић, из Радио-Београда, прочитао је „Слово љубве“, чувено дело деспота Стефана Лазаревића, сина честитога Светога кнеза Лазара и племените кнегиње Милице, доцније преподобне монахиње Евгеније. Запажена је била и прочитана песма „Не љути се, анђеле“ коју је песник Космајац — Радован Благојевић — рођен у селу Америћу, надахнуто певао баш поводом ове историјске Славе манастира.

Овогодишња Слава манастира Светога Николе (Павловац) у Кораћници свакако ће ући у историју СПЦ. Јер, као прва после три века, заиста, у правом смислу речи означава оживљавање древног храма који је другу половину свог 600-годишњег постојања провео напуштен и разрушен, али никад заборављен од своје Свете Цркве и Срба. Благословом Преосвећеног епископа шумадијског господина др Саве, писцу ових редова указана је висока част да буде домаћин Славе манастира, у селу у коме је рођен, и да, после беседе намесника младеновачког, у поздравној речи изнесе кратак историјат ове српске светиње која је, са друге две космајске: манастирима Св. Арханђела (Тресије) и Св. Ђорђа (Кастаљан) чинила, у троуглу, космајску малу Свету гору. Поводом ове свечаности, уз техничку помоћ младеновачке „Графике“, приредио је изложбу фотографије и новинских написа — посвећену обнови Павловца — која ће остати стално у манастиру.

Покровитељ ових свечаности у Павловцу било је трговинско-угоститељско предузеће „Сопот-маркет“, чији су власници, отац и син, Раде и Златко Јеремић, из Сопота космајског. Привлачне изложбе слика и урамљених икона на дан Славе приредили су Спасоје Папић, сликар из Београда и Жика Симић, из Младеновца. Изложбу, коју је отворио господин Слободан Милеуснић, главни и одговорни уредник листа Српске патријаршије „Православље“, и Славу манастира видео-камером и фото-апаратом лепо су овековечили Слободан Живковић, из Венчана и Драгослав-Баја Раденковић, из Сопота. Домаћин Славе у Павловцу идуће године биће Драгован Алексић, пензионер из Кораћнице.

Захваљујући сарадњи Шумадијске епархије и Завода за заштиту споменика културе града Београда, агилности игумана, оца Митрофана, помоћи Скупштине општине Младеновац и многим дародавцима, комплекс манастира Павловца из дана у дан мења свој изглед и постаје све посећенији. Овај значајни црквено-културни споменик средњовековне историје Србије очекује госте и на две наредне светковине: на Павловдан, 13. јула, када ће бити обележена Слава капеле и 1. августа, на Дан Светог деспота Стефана и његове мајке преподобне Евгеније Лазаревић (кнегиње Милице), када ће бити одржан народни сабор у манастиру, други после три века.

Миладин СШанкић

у Поскурицама

На Први дан Духова, у 17 часова, мештани села Поскурице и Шљивовца срдечно су дочекали Преосвећеног епископа шумадијског господина др Саву, који је пристигао да изврши освећење темеља будућег храма, а који ће бити посвећен празнику Зачећа светог Јована Крститеља.

До овога дана Шљивовац је припадао Грбницама а Поскурице манастиру Дивостину. Заједничком жељом оба села да дођу до свога храма — добила су нову црквену општину која ће се звати поскуричко-шљивовачка.

Оно што је посебно вредно запажања и сваке похвале, то је да је школа уступила 0,4 хектара од свог земљишта за подизање будућег храма. Тако ће се наћи и црква и школа једна покрај друге, као што је то одувек и било у српском народу још од времена Св. Саве, изузимајући овај последњи период од 50 година.

После чина полагања темеља будућег храма присутнима се обратио Преосвећени епископ Сава, који је објаснио значај назива Поскурице, значај служења св. Литургије и подизање храма на овоме месту, а који ће бити посвећен св. Јовану Крститељу.

Одмах је изведен културно-уметнички програм од стране ученика школе. Најпре су ученици отпевали Светосавску химну, а потом су изведене три рецитације, и то: Марија Јовановић „Аве Србија“ од Јована Дучића, Верица Глођовић „Исповест“ од Војислава Илића и Ивана Драгутиновић „Косово поље“ од Матије Бећковића.

На крају је господин Живомир Петрићевић, заменик председника Одбора за изградњу цркве, узео реч и поздравио све присутне следећим речима:

„Ваше Преосвештенство, часни Оци, поштовани прото оче Георгије из Темишварске епархије (Румунија), поштовани Господине из САД, драги гости, драги Поскуричани и драги Шљивовчани.

Данас на велику 610-годишњицу помена села Поскурице 1381. године у Повељи српског кнеза Лазара, којом се Поскурице наводи као једно од села средњовековне жупе Лепенице, као поклон манастиру Раваници у част завршетка изградње поменутог манастира, као и 602-годишњице учествовања Поскуричана у боју на Косову, на велики хришћански празник

за подизање нове поскуричко-шљивовачке цркве Зачећа светог Јована Крститеља.

Села Поскурице и Шљивовац ову црквену грађевину граде заједно. То је трећи по реду велики објекат које заједно граде оба села. У прошлом веку, тачно пре сто година, од 1890. оба села имају заједничку административну установу, данас названу месна заједница. Такође, заједно су 1904. г. у част стогодишњице Првог српског устанка под Карађорђем, изградили основну школу.

Као и та два објекта изузетне културне вредности за овај крај, настављамо да и даље заједно, као добри суседи, са пуно међусобног разумевања, градимо цркву, сан многих Шљивовчана и Поскуричана кроз цео ток њихове велике и поносне историје. О томе нам говоре и многа сачувана народна предања као и писани споменици средњовековне Србије још из времена Немањића.

Манастир Дивостин имао је у селу Шљивовцу своје манастирске ливаде у време владавине деспота Стефана Лазаревића, сина кнеза Лазара, које су заједно са Калуђерским ливадама поред реке Угљешнице и Поскурицама продате за обнову цркве у Дивостину 1867. године.

Српски кнез Лазар имао је своје винограде у селу Поскурицама и на Шљивовачкој главици, о чему сведочи назив насеља Виногради, на домаку Крагујевца.

Село Шљивовац се помиње у Карађорђевој протоколу из 1804. г., на карти 1810, 1829, 1822, 1945. и 1850. г., а Поскурице на карти од 1831. г.

У име заједничке и нама драге прошлости, у име стопа српских средњовековних владара, које су заувек остале на атарима села Поскурица и Шљивовца, настављамо нашу српску традицију, тамо где су нам је неоправдано прекинули...

Заједничка црква градиће се добровољним прилозима мештана оба села, свих упослених Поскуричана и Шљивовчана и свих прилогаљуди добре воље.

За ову прилику желим посебно да поздравим пројектанта цркве инж. Господина Добросаву Нешковића-Јовановића из Београда, рођеног у Поскурицама, као и његову кћерку Госпођу Драгану Нешковић-Даничић, који свој пројекат цркве српско-византијског стила поклањају, као први донатори;

— поздрављам особље и директора Основне школе „Свети Сава“ из Винограда, којој припада и основна школа из Поскурица, Господина Драгослава Миловановића, и захваљујем се на њиховом разумевању и поклону од 0,4 хектара школског плаца за подизање цркве;

— поздрављам народног посланика Господина Михаила Марковића;

месних заједница општине Крагујевац Господина Драгана Батавељића и председника ДПВ Радиша Андрића;

— поздрављам присутног директора предузећа „Ратко Митровић“, као извођача радова;

— поздрављам екипу ТВ-Крагујевац и Радио-Крагујевац;

— поздрављам представнике Југобанке;

— поздрављам представнике месних заједница села Поскурица и Шљивовца.

Човек је велики онолико колико му је велико срце.

У име величине нашег срца и разума, хришћанске љубави и слоге, и у име духовног препорода српског народа, ја Вас све поздрављам и захваљујем се на Вашој посети, и молим на крају Његово Преосвештенство епископа шумадијског Г. др Саву да прими копију Повеље кнеза Лазара из 1381. године“.

На крају програма фолклорна група у шумадијској ношњи из Поскурица и Шљивовца, извела је сплет игара којима су освојили прва места на републичким такмичењима.

После целивања иконе и кропљења мештани су приредили трпезу хришћанске љубави за све присутне.

Тако се на празник Духова, рођендан Цркве, доживела радост над радостима, у Поскурицама крај Крагујевца.

Бдите и молите се.

Ево, приближио се издајник мој!

(Мт. 26:41,46)

Додатак нашој свакодневной молитви

Псалм 3.

1. Господе, како је много непријатеља мојих!
Многи устају на мене.
2. Многи говоре за душу моју:
нема му помоћи од Бога.
3. Али Ти си, Господе, штит који ме заклања,
слава моја; Ти подижеш главу моју.
4. Гласом мојим вичем ка Господу,
и чује ме са свете горе своје.
5. Ја лежем, спавам и устајем,
јер ме Господ чува.
6. Не бојим се много хиљада народа
што са свих страна наваљују на ме.
7. Устани, Господе! Помози ми, Боже мој!
Јер Ти бијеш по образу све непријатеље моје;
Ти разбијаш зубе безбожницима.
8. Од Господа је спасење.
Нека буде на народу Твом благослов Твој!

ГОСПОДЕ СИЛА, БУДИ С НАМА, јер другог помоћника у тузи немамо изван Тебе; Господе сила, смилуј се на нас.

Суди, Господе, оне који нам чине зло, обори оне који хоће да нас оборе.

Узми оружје и штит и устани у помоћ нашу.

ПРЕСВЕТА БОГОРОДИЦЕ, за време живота мога не остави ме, не повери ме суду људскоме, већ ме сама заступи и смилуј се на ме.

Сву наду своју полажем на Тебе, Мајко Божија, сачувај ме под окриљем Твојим.

Да васкрсне Бог и да се расточе врази Његови, и да побегну од лица Његовог мрзитељи Његови.

ГОСПОДЕ, БОЖЕ СИЛА, Боже спасења нашег, Боже који сам чиниш чудеса, погледај милостиво и снисходљиво на своје смирене слуге, и чуј нас човекољубиво и смилуј нам се.

Ево, наши се непријатељи сакупише против нас, да нас униште, и да разоре светиње наше. А Ти, који све знаш, знаш и да су неправедно устали на нас, и да се не можемо одупрети њиховом мноштву, ако нам Ти не помогнеш.

Ми грешни и недостојни, кајући се, са сузама Ти се молимо: помози нам Боже, Спаситељу наш, и избави нас ради славе имена Твог — да не би рекли непријатељи наши: гле, оставио их је Бог, и нема Онога ко их избавља и спасава — већ да познају сви народи да си Ти Бог наш а ми деца Твоја, увек заштићена Твојом влашћу.

Покажи нам, Господе, Твоју милост, да би се примили на нас речи које је Мојсеј рекао Израиљу: „Будите одважни, стојте и видећете спасење Господње, јер ће се Господ борити за вас“. Дај нам добро знамење, да виде сви који мрзе православну веру нашу и нас, да се посраме и смире.

О, Господе Боже, Спаситељу, Снаго и Надо и Заступништво наше, не помени безакоња и неправду народа Твог, и не окрени се од нас у гњеву Своем, него милостиво и снисходљиво посети Своје смирене слуге. Дођи нам у помоћ, и разруши лукаве савете оних што нам зломисле; суди оне који нас вређају и покори оне који се против нас боре; обрати њихове нечисте мере и дрскост у страх и бекство. Опрости грехе оних ма којима си доделио да у борби положи животе своје за веру, свој народ и отачаство, и дај им нераспадљиве венце у дан Праведног суда Твог.

Јер Ти си Заступник, Победа и Спасење свих оних који се надају у Тебе, и Тебе славимо — Оца, Сина и Светога Духа — сада и свагда, кроза све векове. Амин.

Каленић ГОДИНА XIII
71-72 1991.

издаје Српска православна
епархија шумадијска

Издаје шест пута годишње

Уређује Одбор

Главни и одговорни
уредник:

Драгослав Степковић

Уредништво и администрација
„Каленић“

Улица маршала Тита 67
34000 Крагујевац

Телефон: 034/32-642

Текући рачун: „Каленић“
издавачка установа
Епархије шумадијске
Број жиро-рачуна:
61700-620-16-80691-14-62-00684-1
Број девизног рачуна: 12-62-25641-1
Југобанка — Крагујевац

Штампа: Штампарииа Српске
патријаршије, Београд, 7. јула 5

Тираж: 12.000 примерака

Годишња претплата: 120,—дин.
а за иностранство: 15 ам. долара

Свечани чин сечења славског колача у манастиру Светог Николе (Павловац) у Кораћици — први пут после три века! (Снимио Драгослав-Баја Раденковић). О тој свечаности објављујемо напис у овом броју.

У овом броју објављујемо и тужну вест о упокојењу игуманије Февроније — старешине манастира Драче и метоха Дивостина код Крагујевца. Снимак је са опела мајке игуманије у манастиру Драчи.

Део фреске — копија акад. сликара Милована Б. Арсића из Опарића надомак Каленића — напис у овом броју поводом његове изложбе у Крагујевцу.